

Sygn. akt V KK 233/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **A. S. - N.**

skazanej z art. 284 § 2 kk w zw. z art. 294 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 22 maja 2019 r., kasacji wniesionej przez obrońców
od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 20 grudnia 2017 r., sygn. akt IV Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 24 stycznia 2011 r., sygn. akt V K [...],

- 1) uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej czynu określonego w pkt. V wyroku Sądu I instancji i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania postępowaniu odwoławczym;**
- 2) w pozostałym zakresie oddala obie kasacje jako oczywiście bezzasadne.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 24 stycznia 2011 r. (sygn. akt V K [...]) A. S. - N. została uznana winną czynów m.in. z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w tym, tego, że:

- w okresie od 19 grudnia 1999 r. do 4 sierpnia 2000 r. w S., działając w krótkich odstępach czasu, w podobny sposób, zanim zapadł pierwszy chociażby nieprawomocny wyrok co do któregośkolwiek z tych czynów:

- od 19 grudnia 1999 r. do 22 stycznia 2000 r. w S. przywłaszczyła powierzony jej sprzęt komputerowy w postaci: Macintosh Powerbook [...], Acer [...], Acer [...], Acer [...], Compaq Armada [...], Compaq Armada [...], IBM [...], IBM [...], IBM [...], IBM [...] o łącznej wartości 121.756,00 zł. uzyskany na podstawie umowy leasingu nr [...] oraz powierzone jej na podstawie umów leasingowych nr [...] oraz [...] mienie w postaci: kontenera magazynowego o wartości 99.064,00 zł., prefabrykowanej hali o wartości 770.983,88 zł., kompletu mebli biurowych o wartości 246.037,40 zł., wyposażenia technicznego hali o wartości 44.164,00 zł., wyposażenia elektronicznego hali o wartości 59.694,60 zł., baru zewnętrznego o wartości 817.524,44 zł. oraz kompletu analizatorów o wartości 447.750,98 zł., tj. mienie o łącznej wartości 2.583.321,94 zł. stanowiące własność „B.” S.A. z siedzibą w G.,

- w dniu 4 sierpnia 2000 r. w S. przywłaszczyła powierzony jej na mocy umowy leasingu z dnia 14 marca 2000 r. zawartej z F. S.A. o numerze [...] sprzęt komputerowy w postaci: skanera AGFA SCAN [...] o wartości 89.060,00 zł., projektora multimedialnego marki Panasonic o wartości 35.502,00 zł., dwóch notebooków marki IBM o łącznej wartości 36.844,00 zł., dwóch komputerów „DELL” Precisión Workstation 610 Profesional High Performance o wartości 57.340,00 zł., dwóch komputerów „DELL” Precisión Workstation 610 Profesional 3 D o wartości 61.976,00 zł., tj. mienia o łącznej wartości 280.722,00 zł., to jest czynów z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za te czyny, na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzono jej karę dwóch lat i ośmiu miesięcy pozbawienia wolności (pkt V wyroku).

Za wszystkie przypisane czyny wymierzono jej karę łączną w wysokości 3 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 20 grudnia 2017 r. (sygn. akt IV Ka [...]) zmieniono (w zakresie istotnym dla niniejszej sprawy – SN) wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że uznano, iż wskazany w punkcie V części dyspozytywnej okres popełnienia czynów to okres od 9 grudnia 1999 r. do 22 stycznia 2001 r. i taki sam okres odnosi się do czynu przypisanego oskarżonej w *tiret* pierwszy tego punktu.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasacje wnieśli obrońcy skazanej, zarzucając przedmiotowemu wyrokowi:

A) rażące naruszenie prawa procesowego - art. 156 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. oraz art. 6 ust. 3 lit. b Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, skutkujące naruszeniem prawa oskarżonej do obrony poprzez oddalenie przez Sąd II instancji wniosku obrońcy oskarżonej z 18 grudnia 2017 roku o odroczenie rozprawy apelacyjnej wyznaczonej na 20 grudnia 2017 roku, celem umożliwienia przekazania oskarżonej kserokopii akt sądowych sprawy, a także skonsultowania z oskarżoną linii obrony przed rozprawą apelacyjną, złożenia wyjaśnień, jak i dalszych wniosków dowodowych, a w konsekwencji faktyczne uniemożliwienie oskarżonej zapoznania się z materiałami postępowania sądowego, a zatem podnoszenia własnych twierdzeń i wniosków w toku rozprawy apelacyjnej, co doprowadziło do naruszenia konstytucyjnego prawa oskarżonej do obrony (adw. Ł. W.).

B) rażące naruszenie:

1. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 453 § 2 k.p.k. i art. 156 § 1 k.p.k., poprzez uniemożliwienie skazanej A. S. N. zapoznania się z aktami niniejszej sprawy i złożenia przez nią uzupełniających wyjaśnień, co faktycznie doprowadziło do naruszenia gwarancji polegających na formalnym i materialnym prawie do obrony, przy jednoczesnym złożeniu przez obrońcę skazanej wniosku o odroczenie terminu rozprawy przed Sądem II instancji, celem przygotowania linii obrony i dostarczenia skazanej kopii akt sprawy w niezbędnym zakresie;
2. art. 434 § 1 k.p.k. polegające na naruszeniu zasady „*reformationis in peius*” poprzez przyjęcie w opisie czynu zarzucanego skazanej okoliczności na jej niekorzyść (rozstrzygnięcie z pkt II *tiret* pierwsze wyroku Sądu II instancji), w postaci przyjęcia, że „wskazany w pkt V części dyspozytywnej okres popełniania

czynów to okres od 9 grudnia 1999 r. do 22 stycznia 2001 r. i taki sam okres odnosi do czynu przypisanego oskarżonej w *tiret* pierwszym tego punktu”, podczas gdy Sąd I instancji przyjął odmienny i krótszy okres „w okresie od 19 grudnia 1999 r. do 4 sierpnia 2000 r.” oraz w *tiret* pierwszym pkt V wyroku Sądu I instancji „od 19 grudnia 1999 r. do 22 stycznia 2000 r.”, podczas gdy apelacja Prokuratorska nie kwestionowała ustaleń w tym zakresie;

3. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez zaaprobowanie przez Sąd Okręgowy dowolnej oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy jako słusznej, rzetelnej, obiektywnej i wszechstronnej, która to aprobata jest niewnikliwa, nieobiektywna i przez to kontrola odwoławcza jest pozorna, a nadto nie wyjaśnia dlaczego Sąd Odwoławczy akceptuje dokonaną przez Sąd *meriti* ocenę dowodów dotyczących przyjęcia:

- w zakresie czynu z pkt III wyroku Sądu I instancji, poprzez błędne uznanie iż skazana A. S. N. działała w zamiarze bezpośrednim popełniania przestępstwa oszustwa, podczas gdy brak dowodów potwierdzających taką tezę, tym bardziej, że nawet oskarżyciel publiczny w akcie oskarżenia zakwalifikował zachowanie jako wypełniające znamiona przestępstwa z art. 284 § 2 k.k., a ponadto dokonano zapłaty w zasadzie w całości za zaciągnięte zobowiązanie;
- w zakresie czynów z pkt V wyroku Sądu I instancji, poprzez błędne uznanie iż skazana A. S. N. działała w celu przywłaszczenia powierzonego jej mienia (sprzeniewierzenia), podczas gdy z okoliczności sprawy i wyjaśnień skazanej wynika, iż brak wydania przedmiotów leasingu wynikał z przyczyn niezależnych od A. S. N., a nadto iż nie miała ona zamiaru postępować z przedmiotowym mieniem jak ze swoim własnym, a ponadto dokonano zapłaty w zasadzie w całości za zaciągnięte zobowiązanie (adw. L. K.).

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniesli o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy Sądowi II instancji w celu jej ponownego rozpoznania. W odpowiedzi na przedmiotowe kasacje Prokurator wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja adw. L. K. okazała się zasadna w zakresie naruszenia art. 434 § 1 k.p.k.

W pozostałym zakresie obie kasacje okazały się bezzasadne w stopniu oczywistym. W odniesieniu do zarzutu naruszenia prawa do obrony w kasacjach nie wykazano, iż by opisane przez autorów tych kasacji naruszenie mogło mieć wpływ na treść wyroku Sądu odwoławczego.

Niezależenie od powyższej kwestii, za trafne uznano argumenty wskazane w odpowiedzi na kasację Prokuratora Rejonowego w S. wykazujące, iż w istocie skazana miała zagwarantowany kontakt z obrońcą, a także mogła zapoznać się z aktami sprawy. Ustanowienie zaś kolejnego, nowego obrońcy, na krótko przed rozprawą odwoławczą, pociąga za sobą dla oskarżonego to ryzyko, że obrońca ten będzie miał obiektywnie trudniejsze warunki na przygotowanie obrony.

W zakresie zarzutu dotyczącego niedochowania standardu kontroli odwoławczej w odniesieniu do kwestii dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych i oceny dowodów dotyczących czynu z pkt III wyroku tego Sądu, w kasacji nie wykazano, by doszło do rażącego naruszenia prawa w tym zakresie. W uzasadnieniu kasacji ograniczono się w zasadzie do zacytowania orzecznictwa dotyczącego strony podmiotowej przestępstwa oszustwa oraz twierdzenia, że obrona nie zgadza się z ustaleniami sądów dotyczącymi strony podmiotowej przypisanego skazanej przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.

W zakresie czynu z pkt V wyroku Sądu I instancji, odnoszenie się do zarzutu z pkt 3 *tiret* 2 kasacji adw. L. K. było zbędne z uwagi na uchylenie wyroku Sądu odwoławczego w części odnoszącej się do tego czynu.

Słusznie natomiast w kasacji adw. L. K. wskazano na rażące naruszenie prawa procesowego przez wydanie wyroku na niekorzyść w sytuacji, gdy środek odwoławczy złożony był na korzyść oskarżonego, tj. art. 434 § 1 pkt 1 k.p.k. Sąd Najwyższy w ustabilizowanej linii orzeczniczej wskazuje, że „zakaz orzekania na niekorzyść oskarżonego, w wypadku braku środka odwoławczego wniesionego na jego niekorzyść oznacza, że ani w postępowaniu odwoławczym, ani w postępowaniu ponownym jego sytuacja nie może ulec pogorszeniu w jakimkolwiek zakresie, w tym również w sferze ustaleń faktycznych powodujących lub jedynie mogących powodować negatywne skutki w sytuacji prawnej oskarżonego.

W świetle powyższego, zmianą niekorzystną dla oskarżonego jest bez wątpienia modyfikacja polegająca na takim „uzupełnieniu” przez sąd drugiej instancji

okoliczności faktycznych ustalonych przez sąd *a quo*, która pozwoli na stwierdzenie, że zostały wyczerpane znamiona określonego czynu zabronionego i to nawet wtedy, gdy miałyby to finalnie prowadzić do skazania za czyn „korzystniej” zakwalifikowany niż ten, który stanowił podstawę skazania przez sąd pierwszej instancji.” (tak m.in. w wyroku z dnia 9 maja 2018 r., V KK 406/17).

Nie ulega wątpliwości, że zmiana dotycząca okresu popełnienia czynu kwalifikowanego następnie jako przestępstwo ma istotne znaczenie, choćby w perspektywie oceny stopnia społecznej szkodliwości tego przestępstwa. Modyfikacja okresu popełniania przestępstw w ramach ciągu przestępstw z „19 grudnia 1999 r. do 4 sierpnia 2000 r.” na „9 grudnia 1999 r. do 22 stycznia 2001 r.” stanowi rozstrzygnięcie ewidentnie na niekorzyść sprawcy. W takim wypadku inna jest ocena okresów przedawnienia czynu, a także mogą mieć tutaj zastosowanie inne reguły intertemporalne oraz wszelkie te regulacje dotyczące czasu czynu. Sąd w jednym zdaniu podsumowuje tę modyfikację – dostosowanie do poczynionych w sprawie ustaleń. Problem jednak w tym, że nie był do tego uprawniony z urzędu (brak stosownej kompetencji do wyjścia w tym zakresie poza granice zaskarżenia), ani nie wniesiono w tym zakresie apelacji na niekorzyść, bowiem złożony przez oskarżyciela publicznego środek odwoławczy na niekorzyść sprawcy w żadnej mierze nie dotyczył kwestionowania przyjętego czasokresu popełniania przestępstw opisanych w pkt V wyroku Sądu I instancji. Wobec tego środek odwoławczy skierowany na niekorzyść sprawcy nie dotyczył w ogóle materii kwalifikacji prawnej w perspektywie dokonanej przez Sąd II instancji modyfikacji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odwoławczy zobowiązany będzie ocenić zarzuty apelacyjne w optyce kierunku poszczególnych środków zaskarżenia i materii w nich podniesione

Z uwagi na powyższe należało orzec jak w sentencji.